

Osoby z niepełnosprawnościami skarżą się do Rzecznika Praw Obywatelskich na trudności w korzystaniu z publicznych i prywatnych środków transportu zbiorowego. Główne zarzuty to: nieprawidłowe oznakowanie pojazdów, nie działające rampy oraz odmowy kierowców w pomocy i wjeździe do pojazdu wózkiem elektrycznym lub ponadwymiarowym.

Kwestia przewozu wózków o napędzie elektrycznym, stanowiących autonomiczne, samodzielnie poruszające się pojazdy, nie jest uregulowana precyzyjnie w przepisach przewozowych. Z uwagi na brak odpowiednich regulacji w wielu znanych Rzecznikowi przypadkach rady gminy podejmowały uchwały, w których określano parametry wózków. Doprowadziły one do istotnych różnic zasad obowiązujących w kraju, co znacznie utrudnia swobodne poruszanie się osobom z niepełnosprawnością.

W konsekwencji, w każdym przypadku osoba poruszająca się na wózku jest zmuszona przeanalizować możliwość dojazdu do wybranego miejsca oraz wykazać się znajomością poszczególnych regulacji. Wybór odpowiedniego sprzętu jest uzależniony od potrzeb osoby z niepełnosprawnością.

Uniemożliwienie korzystania z wózków o napędzie elektrycznym bądź nieznacznie przekraczających wymiary przyjęte w uchwałach rady gminy - w sytuacji, w której stopień niepełnosprawności uzasadnia wybór takiego właśnie urządzenia - prowadzi do wykluczenia transportowego i może stanowić niedozwoloną konstytucyjnie dyskryminację ze względu na niepełnosprawność.

Wszelkie regulacje dotyczące dostępności środków transportu zbiorowego powinny być interpretowane z odniesieniem do odpowiednich postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Zgodnie z nią, obowiązkiem państwa-strony jest podjęcie wszelkich odpowiednich środków w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do środków transportu powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Jednocześnie państwa mają obowiązek zapewnić, że instytucje prywatne, które oferują urządzenia i usługi ogólnie dostępne lub powszechnie zapewniane, będą brały pod uwagę wszystkie aspekty ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Argument bezpieczeństwa pasażerów nie powinien być zatem wykorzystywany instrumentalnie do pozbawiania osób poruszających się na wózkach prawa korzystania z transportu wyłącznie z tego powodu, że rodzaj niepełnosprawności wymusza korzystanie ze sprzętu odbiegającego od wymiarów wzorcowych.

W przypadkach, w których tabor nie pozwala na dopuszczenie takiego sprzętu, obowiązkiem władz lokalnych powinno być nie ograniczanie dostępu do środków komunikacji osobom z niepełnosprawnościami, ale dostosowanie taboru do ich potrzeb i jednocześnie wymogów związanych z bezpieczeństwem wszystkich pasażerów.

W Polsce brakuje precyzyjnych regulacji, jak należy rozumieć pojęcie wózka osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu (inwalidzkiego), a przez to wielokrotnie osoby poruszające się na urządzeniu ponadwymiarowym nie mogą swobodnie korzystać z transportu publicznego, jak i prywatnego.

Źródło: RPO